

08.12.2022. Apaļo kokmateriālu kvalitātes standarta aktualizācijas darba grupa
Sanāksme Nr. 45
Skujkoku zāģbaļķi

Sanāksmes dalībnieki:

Ainars Apfelbaums, SIA "Kurekss"

Aldis Strankaļs, AS "PATA"

Gints Vīksna, AS "Latvijas valsts meži"

Gundars Silavs, SIA "Piebalgas"

Ingus Donis SIA "Vika Wood"

Modris Puslis, AS "Stora Enso Latvija"

Jānis Kalniņš, AS "Inčukalns Timber"

Juris Meirāns, AS "Latvijas valsts meži"

SIA "VMF LATVIA":

Gatis Juhņēvičs, Mārtiņš Gaigals

SIA "Latvijas Kokmateriālu uzmērīšanas un uzskaites vadība":

Jānis Magaznieks, Santa Celma

Sanāksmes vieta:

Skaistkalnes iela 1, Rīga

Sanāksmes vadītājs:

Jānis Magaznieks

Darba kārtība:

- 1. Skujkoku zāģbaļķu dalīšana klasēs;**
- 2. Koksnes vaina *Likumainība* – automātiskā noteikšana;**
- 3. Koksnes vaina *Raukums*;**
- 4. Skujkoku zāģbaļķu koksnes vainu robežvērtību sadalījuma projekts priedes un egles zāģbaļķiem.**

1. Sanāksmes dalībnieki diskutē par nepieciešamību dalīt skujkoku II šķiras zāģbaļķus atsevišķās klasēs.

M. Puslis un I. Donis ir pret skujkoku II šķiras zāģbaļķu dalīšanu atsevišķās klasēs, atbalsta tikai konkrētu koksnes vainu robežvērtību sadalīšanu.

A. Apfelbaums un J. Kalniņš uzskata, ka ir nepieciešams dalīt atsevišķās klasēs.

Diskusiju rezultātā **sanāksmes dalībnieki atbalsta skujkoku II šķiras zāģbaļķu nedalīšanu atsevišķās klasēs.**

2. Sanāksmes dalībnieki diskutē par koksnes vainu *Likumainība* un tās automātisko noteikšanu.

A. Apfelbaums uzskata, ka *likumainības* 1% vai 1,5% ir būtiska atšķirība un iespaido lietderīgo kokmateriāla iznākumu, kā arī – nepieciešams sagatavot kvalitātes prasības ilgtermiņam, tādēļ būtu nepieciešams pieļaujamo *Likumainības* procentu sadalīt sīkāk – līdz 1,0% un no 1,0% līdz 1,5%.

J. Meirāns nepiekrīt, ka nepieciešams samazināt pieļaujamo līkumainības procentu no 2,0% uz 1,5%, jo mežizstrādes operatori nevarēs to noteikt "uz aci" un starp izstrādātajiem kokmateriāliem veidosies papildus "brāķis". Lai nesaražotu "brāķa" kokmateriālus, bet piegādātu vismaz III šķiras zāģbaļķus, samazinās II šķiras skujkoku zāģbaļķu apjomu, pie nosacījuma, ka jāvērtē mazāka līkumainība.

I. Donis uzskata, ka noteikti nepieciešams samazināt pieļaujamo līkumainības procentu uz 1,5%.

G. Silavs kā sīkbaļķu pārstrādātājs uzskata, ka nepieciešams samazināt pieļaujamo līkumainības procentu uz 1,5%, jo sīkbaļķiem līkumainība veido vēl lielāku ietekmi kā lielāku dimensiju apaļajiem kokmateriāliem.

M. Gaigals piebilst, ka nepieciešams atļaut mērīt ar iekārtu un automātiski noteikt līkumainības procentu, ja tas ir iespējams.

J. Meirāns norāda, ka AS "Latvijas valsts meži" skujkoku II šķiras zāģbaļķu piegādēs būs mazāks kokmateriālu apjoms, ja darba grupa atbalstīs samazināt pieļaujamo līkumainības procentu.

Diskusiju rezultātā **sanāksmes dalībnieki atbalsta koksnes vainas *Līkumainība* pieļaujamo robežvērtību samazināt no 2,0% uz 1,5%, t.sk. to noteikt automātiski, ja ar ierīci tas iespējams.**

J. Meirāns norāda, ka visām ierīcēm nepieciešams identiski vērtēt līkumainības procentu.

G. Juhņēvičs norāda, ka vislabāk būtu vadīt līkumainības automātisko noteikšanu caur šķiru sakritību un kalibrēšanu.

J. Kalniņš norāda, ka *Līkumainību* ierīces var noteikt divos veidos. Ierīces var noteikt *līkumainību* pēc sānu virsmas un centra ass. Vislabāk ierīcei noteikt pēc kokmateriāla centra ass. Centra ass pamatprincips atbilst arī metodikai, kas tiek izmantota strādājot ar rokas mērinstrumentiem.

I. Donis atbalsta *Līkumainības* vadīšanu caur sakritību ar kontrolmērījumu.

M. Gaigals norāda, ka koksnes vainas *Līkumainība* automātisko noteikšanu būtu vislabāk vadīt ar sakritību, jo kontrolmērnieka vērtējums ir stabils un drošs.

J. Meirāns vēlas precizēt – kā tiks kontrolēts šis process? Ir nepieciešams skaidrs definējums. Ja šo novirzām pie sakritības mērķiem, tad kāda būs robeža šai sakritībai?

Diskusiju rezultātā **sanāksmes dalībnieki atbalsta:**

- 1. Koksnes vainas *Līkumainība* automātisku noteikšanu, ja ierīce to atbalsta;**
  - 2. 6 mēnešus pēc automātiskās līkumainības vērtēšanas kokmateriālu uzmērītājs fiksēs līkumainības % no ekrāna un atzīmēs to uz kontrolsortimentu lapiņas; Kontrolmērnieks katram kontrolsortimentam vērtēs un precīzi norādīs līkumainības %, lai varētu veikt salīdzinājumu un validēt automātisko līkumainību;**
  - 3. Atbilstoši otrajam punktam ir nepieciešama kontroles procesa papildināšana ar līkumainības automātisku noteikšanu ar automātisku uzmērīšanas ierīci.**
3. Sanāksmes dalībnieki diskutē par koksnes vainas *Raukums* iekļaušanu kvalitātes prasībās. Diskusiju rezultātā **sanāksmes dalībnieki atbalsta neiekļaut koksnes vainu *Raukums* kvalitātes prasībās skujkoku II šķiras zāģbaļķiem.**

4. Sanāksmes dalībnieki izskata Skujkoku II šķiras zāģbaļķu koksnes vainu robežvērtību sadalījumu:

Koksnes vainai *Vienpusīgā līkumainība* nepieciešams izskatīt iespēju atkāpties 0,5 m no resgaļa gala plaknes 1. stumbra nogriežņiem ar blīzumu, nepieciešams vērtēt tehnoloģiju iespēju to izdarīt.

Definējot koksnes vainu *Apaudzis saussāns*, nepieciešams pievienot koksnes vainu *atsveķošanas brūce*.

Koksnes vainas *Vaļējs saussāns* vērtēšanas metodiku G. Juhņēvičs nosūtīs darba grupas dalībniekiem e-pastā.

Sanāksmes dalībnieki izskata koksnes vainu *Aplievas iekrāsojums/zilējums*. A.Apfelbaums uzskata, ka šo koksnes vainu nedrīkstētu pieļaut. Sanāksmes dalībnieki atbalsta šo koksnes vainu atstāt esošajā redakcijā.

Koksnes vainai *Mehāniskie bojājumi* nepieciešams kvalitātes prasībās ievietot definīciju un vizuālo materiālu par mehāniskajiem izrāvumiem.

Koksnes vainai *Apogļojums* nepieciešama skaidra definīcija kvalitātes prasībās.

Diskusiju rezultātā **sanāksmes dalībnieki atbalsta 1. tabulā atspoguļoto koksnes vainu robežvērtību sadalījumu skujkoku II šķiras zāģbaļķiem.**

Sanāksmi protokolēja:

S. Celma

1. tabula. Koksnes vainu robežvērtību sadalījuma *projekts* priedes, egles II šķiras zāgļiem

Vainas definīcijas	Vainas nosaukums	Maksimāli pieļaujamās koksnes vainas		Komentārs
		II šķira		
	Vaļēji zari (H)	Zara H līdz 4 cm		
	Apaudzis zars	Pieļauj		
	Vaļēji zari (D)	Priede	zara D līdz 10 cm	
		Egle	zara D līdz 8 cm	
	Serdes plaisas	Pieļauj		
	Sala un zibens plaisas	Nepieļauj		
	Gāšanas un sagarumošanas plaisas	Pieļauj ārpus kokmateriāla darba cilindra		
	Vienpusīgā līkumainība	Līdz 1,5%		
	Daudzpusīgā līkumainība	Līdz 1.0 %		
	Dubultgalotne	Nepieļauj		
	Dvīņserde	Pieļauj		
	Ūdens ielāsme	Priede	-	
		Egle	Pieļauj	
	Apaudzis saussāns	Pieļauj		
	Vaļējs saussāns	Priede	Pieļauj ārpus kokmateriāla darba cilindra	Garuma, caurmēra redukcijas
		Egle	Pieļauj ārpus kokmateriāla darba cilindra	
	Meža trupe	Priede	Nepieļauj	
		Egle	Saskaņā ar vainas vērtēšanu	
	Aplievas iekrāsojums/ zilējums	Pieļauj līdz 3mm		
	Glabāšanas trupe	Nepieļauj		
	Kukaiņu – kāpuru bojājumi	Dziļums līdz 3 mm		
	Mehāniskie bojājumi	Pieļauj ārpus kokmateriāla darba cilindra		Mehāniskie izrāvumi
	Apogļojums	Nepieļauj		
	Metāla ieslēgumi	Nepieļauj		